

DPN 6867

अनेकार्थ ANEKĀRTHA

Title :

Run. No. 7592

Cat. No.

Micro. No.

Subject ~~कोश~~ [✓] Lexicon

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt.- New. / Maith.- New. / New.- Nep. /

Size in cms. 24.5 x 10

Folios 3

Lines (in a page) //

Compl. / Incompl. [✓]

Chapt. / act /

Author / translator

Scribe / donor [✓]

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / Dev. [✓] / Bhuj. / Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / paper [✓] / thiyasaphu /

Condition : fine [✓] / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

मानदास सुगतदास
Mānadas Sugata Das

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथोद्दिष्टचंद्रालिनीमंत्रः ॥ उ
 न्दिष्टचंद्रालिनीसुमुखीदेवीमहापुष्पाचिल
 उजावीचंद्रः रः रः ॥ नृत्तप्रेतकाष्टिपाम् ॥ इत्का
 उद्दिष्टचंद्रतुल्यथाचाडालिनीनेत्रं सुमुखीचन
 नोदेवीकीर्तयेन्नरनरम् ॥ महापुष्पाचिनीप
 श्चावलज्जावीजननः परम् ॥ नोदीवेदसमाय
 कंदकाराजिनयुगलः ॥ सर्वसंगमहादेवसर्वसि
 हिंदुरायकम्
 श्रीगणेशाय नमः ॥

पार्थक्यविधायमार्गगणयादृक् प्रोत्थे संरक्षनं स्पर्धनं निवर्त्य
 च्छेदपायाग्नौ च्छेदयत् ॥ अद्वयान् ॥ अद्वयकाइरथेष्टानि विपुलं
 इंकार्यकनेकेगास्मिन्नोत्तरे ॥ अतिते पार्थगिहिरायाः ॥

नमः ॥ १५५५ ॥ १५५५ ॥

अतानममह्यभिमाना ————— इन्द्राभन्तरोमी ————— व्यष्ट्यभिमानाः प्राज्ञः —
 लिङ्गदेहसमह्यभिमाना ————— सूत्रात्माहिरण्यार्भः प्राज्ञः व्यष्ट्यभिमानाः तेजसः —
 चतुर्विधस्थूलशरीरममह्यभिमाना ————— वेष्टानरः विराट् ————— व्यष्ट्यभिमानाः विश्वः —
 एतच्चिविधपंचोपहितं चेतन्यब्रह्म
 कोशत्रयाभिमानाजीवः —————

रोद्रुमदुष्कोविष्टः क्रतुरेव ॥ ६३ ॥ समितिः संपरायेत्यात्सभायासमितिः स्यता ॥ समितिः समयोत्तेयः समितिः सं-
 तिः स्यता ॥ मितो वृद्धः सितः सुक्तः मितो रजुतमुच्यते ॥ सायकोपिशितोत्तेयः सितो दैन्यपरोहितः ॥ चित्रकंति-
 लकं प्रोक्तं चित्रकश्चापदोमतः ॥ चित्रको मयजानिश्च चित्रकोप्यन्तकोमतः ॥ धात्रीवधातकीधोक्ताधा-
 वीचामलाकीनया ॥ धात्रीवसुंधराज्ञेयाधात्रीस्यात्सुनपायिनी ॥ प्रोरास्यात्कोरवाचायां प्रोराः काक-
 रतिरितः ॥ प्रोरागो गीरिविशेषस्याद्रोराः स्याच्चतुराटकः ॥ अक्रो दैन्यग्रहः प्रोक्तः मासहतो सतो ॥ अ-
 कंतजो विशेषः स्यात्कुक्कुसार इतीरितः ॥ रोहितं अक्रो दरादं रोहितो संस्यमुज्जरः ॥ रोहितो लोहितो वशो-
 रगाजानिश्चरोहितः ॥ यलो हसीयलो सैन्ययलं सत्यं यलो पथी ॥ रत्नयोतिर्वलो दैन्यो यलो लक्ष्मीर्वला-
 मही ॥ प्रतिग्रहो हि जगद्यः सैन्यपृष्ठः प्रतिग्रहः ॥ प्रतिग्रहो नृपं धृष्टपतः प्राह प्रतिग्रहः ॥ कुमात्कः-
 कंदवस्यात्कंदवो विशिष्टः स्यतः ॥ कंदवो वृद्धो भेदस्यात्कंदवो विविक्तः ॥ निग्राहः प्रमानः ॥
 प्रियको वीजसारस्याप्यिको द्वीविचित्रकः ॥ प्रियकः प्रियतोरस्याप्यिको मुक्तके प्रधीः ॥ अलो विभातक-
 तरः पाशको दोहामिन्द्रियम् ॥ अलो रावणीरित्युक्तः कुलपदा अतिमृगम् ॥ वक्रः पक्षिविशेषः स्या-
 ॥

अनेकार्थं प्रयोगं च कमाद्यधमः॥ वक्रं राष्ट्रं च संघं च वक्रं वाचनं कं मतम्॥ सत्यसंधः खरो ज्ञेयः खरो पिपुषो नमः॥ खरो
 ४ राक्षसस्तुक्तो व्यवहारो खरोः पदः॥ जातिः स्यात्सुहृन्नाख्यानं मालती जातिरुच्यते॥ गोत्रादिजन्मजाति
 अजातिश्च विचकथ्यते॥ गोविषाणो फुराणो ज्ञेयो भुजंगस्य फुराणः फुराणः॥ फुराणजटा फुराणतुला फ
 ५ णामंथनकराली॥ तिलाको वृक्षभेदः स्यात्तिलाकं विद्रुविचकम्॥ तिलाकं क्रोमसंज्ञस्य त्रिधा तति
 लकं मतम्॥ ८०॥ गंधर्वो ज्ञातिः स्यात्गंधर्वो पितुरंगमः॥ गंधर्वो वसुतागाथा गंधर्वो मृगंगवः॥ अंगप्रधा
 नमिच्छंति अंगं वशिखरं विद्रुः॥ अंगं विषाणमिच्छाहः शब्दकोशविवक्षणीः॥ सारंगः कुंजरख्यातः सा
 रंगश्चातको मतः॥ सारंगः पर्वतो ज्ञेयः सारंगो हरिगो मतः॥ करणांकारणं विद्यात्तत्र करणमिच्छ
 तं॥ करणो जातिभेदश्च करणानींद्रियारण्ये॥ पुंश्रीकस्मृतो व्याघ्रः पुंश्रीकः कर्मुद्रलः॥ पुंश्रीकः
 सितो वाणः पुंश्रीकं सरोरुहम्॥ भूतमेव पृथिव्यादौ कालेतीति वराहसे॥ प्रते प्राणीति कीनाशो भूत
 शब्दप्रवृत्तते॥ शरभोऽपदो ज्ञेयः स्वर्गामृतापदं मतम्॥ कीलकोऽपदं चक्रं कमिजातिरुदाहृतम्॥ हरिः
 बालः कोशो बलं बालं बालः काशान्तरां मतम्॥ बालः सर्पशिख्यो लोबालो वेग उदाहृतः॥ ८८॥ बाल

हरिः
 ४

कः खरो व्याघ्रो बालकः पृथुकः स्मृतः॥ बालकं गंधर्वं प्रयंजरा जालं बालकम्॥ यामारा विच्छिन्नं व्याघ्राच्छीघ्र
 भयो वना॥ श्यामा प्रियंगुराख्याता श्यामा श्यामा दृढारिका॥ ८०॥ अमा अधा अधा धात्री खराक्षी च अमा मता॥
 अमं ज्ञेयः अमा शोभा प्रोक्ता हरित् अमा॥ गुरुः पिता गुरुर्ज्येष्ठो गुरुदेव उरोहितः॥ दुर्वहो पिण्डः प्रोक्तो गुरुः
 शिष्याभिषेकदः॥ कान्तारं काननं प्रोक्तं कांतारः पाकशासनः॥ इक्षुभेदस्तु कान्तारः कांतारो दुर्भरोदरः॥
 खजूरवृक्षभेदः स्यात्खजूरं रजतमतम्॥ खजूरं क्षुद्रजातिश्च खजूरं विच्छेदो धिका॥ ८४॥ ८५॥ इत्यनेकार्थ
 मंत्रयोश्चोकाधिकाः॥ शनाचंद्रो न पोराना पयः क्षीरं पयो जलम्॥ मित्रो भाजुः सुहृन्मित्रं रक्षिद्रं रवि
 ११॥ ११॥ श्रीवृक्षः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः स्यात्श्रीः
 शीरोक्षेधयोः कायः संध्यावधिप्रतिरूपः॥ तेजः प्रदीप्यो वक्षो वसतिः स्थानकयोः॥ सटिस्सुद्रयः
 सिधुः शालुः प्राकारवृक्षयोः॥ वातकापसंज्ञो कापापयुसनयोरधो॥ पिपासालोभयोः सटिस्सुद्रयः
 यतोकयोः॥ मद्याश्च मेधयोः कवचं वाज्रवो वहि विप्रयोः॥ निहिंशो खज्रपापिष्ठो भगवा रो गोशिली
 मुंयो॥ ओघः पुंगो यवेगश्च वनकाननमं वृच॥ इला भूमिर्मता गोश्च संता वित्तवना मव॥ शेतो धिरे

स्योतो ३

अनेकार्थ

५

अमानप्रिमाभानुभानुरंभानु॥१॥ भवकोदूर्जनोत्तेयोभषकः सरामासुतः॥ सतोभास्कर इत्युक्तः सतः सारथिरु
 व्यते॥८॥ हृषीकेशातिजगोपीलप्रहरोरोगमार्गजो॥ सुकरोष्टोचकरभोवावोत्कन्दनविभ्रमो॥९॥ वनास्थान
 लोफवोनीभूतोमेघपर्वतो॥ वल्लवोसूदगोपालोविक्ररोकेशचंचलो॥ अरिष्टपिष्टकोकल्कोवृत्रो
 सानवैरिणो॥ पुण्यपद्मरुग्गोत्राणां वंशे व्योमवाससी॥ उदानारम्यो मरुद्देशे न्यग्रोधो घटकपर्तो॥
 धांचः काकोयकोध्याद्यो नरो लो नगो दुमः॥ खट्वहस्यः खट्वकरः क्षितिः पृथ्वी क्षितिः क्षयः॥ क्षेपंक्षे
 पंक्षयोऽक्षयः अमः षटः अमः क्रिया॥ कठो वहिर्गलः कंठः प्रहिः कूपः प्रहिः सरः॥ करेचसकरकोलः
 कलिः कलहकालयोः॥ शशांकस्वर्णयोश्चन्द्रः किरिः सकरगो हयोः॥ वहिर्दंभोजलं वहिर्लांगलं
 हलमंभुव॥ निमित्तहृदये हेतुहीरो वज्रमहेश्वरो॥ काश्मीरज अको कीरो वीरो बांधव विक्रमो॥ को
 सिको वासवो लको सायकाव सिमार्गरो॥ ध्यानावलो मतो विध्यो मिश्रितो वहि पावको॥ धीरो लावि
 कधीमनोरथो अक्षुब्धताशनो॥ उत्संगस्करो कोटो वत्सस्तगा कपुत्रयोः॥ कान्त्यनातु पयोऽक्षयाद्या
 हिसाजकंपयोः॥ पुमो वृक्षे प्ररंते पुंभुवो निश्चित निश्चयो॥ संधाते पूरणो पूरः सूर्यनरेन्द्रयोः॥ मकरको

हृदिः

५